

Valproaat (S,P-Valpr) Vaba valproaat (S,P-fValpr)

Kliinilise keemia ja laboratoorse hematoloogia osakond

Valproaat on krambivastane ravim. Ta on efektiivne kontrollimaks toonilis-kloonilisi krampe, eriti primaarse generaliseerunud epilepsia puhul. Valikravimiks on ta absaanside ja müoklooniliste hoogude puhul. Suukaudsel manustamisel imendub ravim kiiresti ja täielikult, kuid tema farmakokineetika ja -dünaamika võivad olla indiviiditi küllalt varieeruvad. Plasmas on 85–95% ravimist seotud valkudega. Teatud situatsioonides, (näiteks ureemia või samaaegne teiste valkudega seotud ravimite (nt fenütoiin) manustamine) võib valproaadi valguga seondumine väheneda ja selle arvel suureneb vaba valproaadi hulk.

Valproaadi metabolism toimub maksas ja metaboliidid eritatakse uriiniga. Ravimi poolväärtusaeg täiskasvanutel on keskmiselt 16 tundi, pikaajalisel ravil olevatel patsiendil lüheneb see 12 tunnini. Lastel on poolväärtusaeg umbes kaheksa tundi. Regulaarsel manustamisel saavutatakse ravimi stabiilne tase veres 2–3 ööpäeva jooksul. Kõrvaltoimetena esinevad kõige sagedamini iiveldus, oksendamine ja kõhulahtisus. Valproaadi toksiline toime avaldub eelkõige kesknärvisüsteemi-, vereloome- ja maksakahjustusena. Ravimi toimeefekt ja toksilisus on otseselt seotud vaba fraktsiooni hulgaga.

Uuritav materjal, selle võtmine, saatmine ja säilitamine

Proov tuleb võtta vahetult enne järgmise ravimiannuse manustamist!

Valproaat

Proov ei tohi olla hemolüütiline!

Katsuti	Geeli ja hüübimisaktivaatoriga katsuti (punane kollase rõngaga või kollane kork) või geeliga LH-katsuti (roheline kollase rõngaga või heleroheline kork)
Säilivus	Seerum/plasma toatemperatuuril kaks päeva, +4 °C seitse päeva, -20 °C kolm kuud

Vaba valproaat

Katsuti	Geeli ja hüübimisaktivaatoriga katsuti (punane kollase rõngaga või kollane kork)
Säilivus	Proov tuua võimalikult kohe peal võtmist laborisse. Proovinõud ei tohi enne seerumi töötlust (ultrafiltratsiooni) avada.

Analüüsi tegemise aeg: ööpäevaringselt, vaba valproaat ainult tööpäeviti

Analüüsimeetod: fluorestsentspolarisatsioon-immuunmeetod (FPIA)

Referentsväärtused

	Valproaat	Vaba valproaat
Terapeutiline kontsentratsioon	50–100 mg/L	5–10 mg/L
Toksiline kontsentratsioon	> 150 mg/L	> 20 mg/L

Näidustus ja kliiniline tähendus

Optimaalse raviskeemi leidmine ja kontroll, ravimimürgistuse diagnostika.

Vaba valproaadi määramisest võib olla kasu järgmistes situatsioonides: samaaegne teiste suurel määral (s.t > 80%) valkudega seostuvate ravimite manustamine, hüpoalbumineemia, rasedus, neeru- ja maksapuudulikkus, eakad patsiendid.

Muudetud 08.11.2021

Ene Ora/Kaja Vaagen